

Smernica k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v škole a školských zariadeniach	
<i>Organizácia</i>	Spojená škola, Budovateľská 1309, Vranov nad Topľou
<i>Identifikačné číslo organizácie</i>	42089816
<i>Obec a PSČ</i>	Vranov nad Topľou, 09301
<i>Ulica a číslo</i>	Budovateľská 1309
<i>Štát</i>	Slovenská republika
<i>Právna forma</i>	Štátna rozpočtová organizácia
<i>Štatutárny zástupca</i>	PaedDr. Jozef Imrich

Riaditeľ Spojenej školy, Budovateľská 1309, Vranov nad Topľou podľa § 3 písm. d) a o) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon), v súlade s článkom 11 ods. 2 písm. f) druhým bodom Organizačného poriadku MŠVVaŠ SR vydáva túto Smernicu k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v škole a školských zariadeniach, ktorá upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov, možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia podľa ustanovení školského zákona. Táto smernica nadobúda účinnosť *1. septembra 2018*.

Čl. 1.

Charakteristika šikanovania

Šikanovaním je akékoľvek správanie žiaka alebo žiakov, ktorých zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, ich ohrozovanie alebo zastrasovanie. Ide o cielené a opakované použitie násillia voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa nevedia alebo nemôžu brániť. Šikanovanie môže zanechať následky na psychickom a fyzickom zdraví.

1. Znaky šikanovania

- a) úmysel bezprostredne smerujúci k fyzickému alebo psychickému ublíženiu druhému,
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c) opakované útoky,
- d) nevyrovnaný pomer síl medzi agresorom a obeťou.

2. Prejavy šikanovania

- a) v priamej forme: najmä fyzickými útokmi, urážaním, nadávkami, posmechom, zosmiešnením, príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzením

veci, vyhrážaním, zastrašovaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním,

- b) v nepriamej forme: najmä prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.

3. Kyberšikanovanie

Kyberšikanovaním je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania. **Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky:**

- a) sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
- b) agresor vystupuje často anonymne,
- a) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
- b) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
- c) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
- d) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
- e) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
- f) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
- g) obeť nemusí o napadnutú dlhšiu dobu vedieť,
- h) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
- i) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.

4. Trestno – právna rovina šikanovania

Z hľadiska priestupkového zákona môže šikanovanie naplňať skutkovú podstatu priestupkov (proti občianskemu spolunažívaniu, proti majetku). Z hľadiska trestného zákona môže šikanovanie naplniť skutkovú podstatu trestného činu:

- a) prečin alebo zločin – ohováranie, nebezpečné vyhrážanie, ublíženie na zdraví, obmedzovanie osobnej slobody, nátlak, vydieranie, lúpež, krádež, poškodzovanie cudzej veci, neoprávnené užívanie cudzej veci, porušovanie domovej slobody, sexuálne násilie, sexuálne zneužívanie, nebezpečné vyhrážanie, nebezpečné prenasledovanie, výroby detskej pornografie, rozširovania detskej pornografie, prechovávanie detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení,

- b) páchatelom trestného činu je ten, kto trestný čin spáchal sám. Za spolupáchateľstvo trestného činu sa považuje, ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch, alebo viacerých osôb,
- c) trestne zodpovedný je ten, kto v čase spáchania činu dovŕšil 14. rok veku,
- d) skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne,
- e) pedagogický zamestnanec, ktorému bude známy prípad šikanovania a neprijme v tomto smere žiadne opatrenie, sa vystavuje riziku trestného postihu. Svojím konaním môže naplniť i skutkovú podstatu trestného činu – neprekazenia, neoznámenia trestného činu alebo ublíženia na zdraví, a to tak, že inému z nebanlivosti ublíži na zdraví tým, že poruší oznamovaciu povinnosť vyplývajúcu z jeho zamestnania, povolania, postavenia či funkcie.

Čl. 2

Prevenia šikanovania

V rámci účinnej prevencie šikanovania škola:

- a) vytvára priaznivú klímu,
- b) zabezpečuje úzku spoluprácu medzi žiakmi, zamestnancami školy a zákonnými zástupcami, jasne vymedzuje možnosť oznamovať aj zárodky šikanovania (pri zachovaní dôvernosti oznámení),
- c) školským poriadkom jasne stanovuje pravidlá správania, vrátane sankcií za ich porušovanie, vedie písomnú dokumentáciu o riešení konkrétnych prípadov šikanovania,
- d) v súlade s pracovným poriadkom zaisťuje zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení, v čase záujmovej a mimoškolskej činnosti v priestoroch, kde by mohlo dôjsť k šikanovaniu (záchody, šatne),
- e) pre pedagogických zamestnancov a zákonných zástupcov organizuje semináre s odborníkmi zaoberajúcimi sa danou problematikou,
- f) informuje verejnosť o tom, čo robiť v prípade, keď sa dozvie o šikanovaní (poskytnutie kontaktov na inštitúcie, ktoré sa šikanovaním zaoberajú),
- g) zabezpečuje vzdelávanie triednych učiteľov, koordinátorov prevencie a výchovných poradcov v oblasti prevencie šikanovania,

- h) pri riešení problémov so šikanovaním úzko spolupracuje s odborníkmi príslušného centra výchovnej a psychologickkej prevencie,
- i) stanovuje oznamovaciu povinnosť pedagogickým aj nepedagogickým zamestnancom okamžite upozorniť na problémy šikanovania vedenie školy, ktoré bez meškania problém rieši a každej obeti poskytne okamžitú pomoc.

Prevencia šikanovania sa zabezpečuje najmä formou:

- a) súčasti výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca v rámci každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém:
Osobný a sociálny rozvoj
Mediálna výchova
Multikultúrna výchova
Ochrana života a zdravia
Výchova a vzdelávanie k ľudským právam
Výchova k občianstvu
Boj proti extrémizmu
Výchova k manželstvu a rodičovstvu
- b) súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo organizovaných inými relevantnými subjektmi.

Čl. 3.

Metódy riešenia šikanovania školou

Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba zostavuje tím zamestnancov školy, ktorý navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania. Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania najmä:

- a) zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí,
- b) zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,
- c) vykonáva opatrenia na zabránenie novej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,
- d) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,
- e) zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,
- f) zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,

- g) uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom,
- h) kontaktuje vo vzťahu k obeti, agresorovi a svedkovi šikanovania 1. zákonných zástupcov, 2. osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa, 3. zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu, 4. zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený,
- i) kontaktuje miestne príslušné centrum,
- j) zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
- k) vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
- l) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov,
- m) ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu.

Nikdy nekonfrontovať obeť a agresorov!

Čl. 4.

Opatrenia na riešenie šikanovania

- 1) Opatreniami na riešenie šikanovania pre obeť a jej zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je obeť umiestnená na základe rozhodnutia súdu sú najmä:
 - a) odporúčanie vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť,
 - b) zabezpečenie skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrom,
 - c) zaistenie bezpečia obete,
 - d) zabezpečenie informovania a poradenstva o šikanovaní pre osoby uvedené v článku 3 ods.
- 2) Opatreniami na riešenie šikanovania pre agresora a jeho zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je agresor umiestnený na základe rozhodnutia súdu sú najmä:
 - a) odporúčanie zákonným zástupcom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť centra,
 - b) preloženie agresora do inej triedy alebo do inej výchovnej skupiny, ak je agresor schopný stále ohrozovať svoje okolie,
 - c) uloženie opatrenia vo výchove podľa § 58 ods. 2 a 3 zákona - napomenutie a pokarhanie triednym učiteľom, pokarhanie riaditeľkou školy, zníženie známky zo správania,
 - d) v mimoriadnych prípadoch:

- odporúčenie rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt do príslušného diagnostického centra alebo liečebno-výchovného sanatória,
- oznámenie príslušnému ÚPSVaR,
- odbor sociálnoprávnej ochrany detí za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletých v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- oznámenie príslušnému útvaru policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, že bol spáchaný trestný čin.

Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec je povinný šikanovanie, alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeti bezodkladne poskytnúť pomoc.

Čl. 5.

Spolupráca školy s rodičmi žiakov

Pri podozrení zo šikanovania škola predvolá rodičov obete i agresorov na pohovor s riaditeľom školy v prítomnosti výchovného poradcu alebo koordinátora prevencie, z ktorého sa vyhotoví písomný zápis. Upozorní rodičov, aby sledovali možné príznaky šikanovania a ponúkne im pomoc. Zabezpečí taktný prístup a zachovanie dôvernosti informácií zo strany pedagogických zamestnancov.

Spolupráca školy s inými inštitúciami:

- a) úzko spolupracuje s centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (CPPPaP),
- b) riadi sa opatreniami a odporúčaniami Štátnej školskej inšpekcie a CPPPaP,
- c) pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu, je riaditeľ školy povinný bez zbytočného odkladu oznámiť túto skutočnosť: príslušnému útvaru policajného zboru, orgánu sociálnoprávnej ochrany.

PaedDr. Jozef Imrich
riaditeľ školy